

form encouraging the learners to present the products of their work to larger audiences and stimulating their creativity.

Key words: virtual, Internet technologies, blog, mini-project.

Стаття надійшла до редакції 06.02.2013 р.

Прийнято до друку 30.05.2013 р.

Рецензент – д. пед. н., проф. Червонецький В. В.

УДК 378.134:811.11123(043.2)

А. С. Ушаков

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІА У СТВОРЕННІ ІНШОМОВНОГО НАВЧАЛЬНОГО КОНТЕНТУ

Динамічний прогрес інформаційних технологій обумовив у сучасному суспільстві необхідність внесення змін до навчального процесу вищої школи, розробки нових інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), активної модернізації професійної підготовки фахівців різних спеціальностей, впровадження інноваційних технологій. Одним із провідних засобів навчання на сьогоднішній день стали мультимедіа.

Починаючи з порубіжжя ХХ-ХХІ ст. в Україні відбувається створення нової системи вищої освіти, орієнтованої на входження до світового освітнього простору. Впровадження ІКТ є пріоритетним напрямком реалізації державної освітньої політики (Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки»). Педагогічна теорія і практика навчально-виховного процесу у ВНЗ характеризується суттєвими змінами, фактично відбувається заміна освітньої парадигми, пропонується новий зміст, інші підходи, інший педагогічний менталітет.

Вивчення іноземних мов на всіх рівнях, від дошкільної підготовки до вищої школи, регламентується такими документами, як Державний стандарт базової і повної освіти, Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, Національна доктрина розвитку освіти в Україні, Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти тощо. Вони являють собою своєрідні орієнтири в розвитку методичної науки ХХІ століття та реалізації неперервної мовної освіти. За цих умов викладачеві необхідно орієнтуватися у різноманітті сучасних інноваційних технологій, підходів, ідей.

Аналіз наукової педагогічної літератури дає змогу визначити, що окремі психолого-педагогічні аспекти застосування сучасних інформаційних технологій мультимедіа у навчальному процесі висвітлюються у дослідженнях В. Ю. Бикова, М. І. Жалдака, Н. В. Клемешової, О. В. Співаковського, О. М. Спіріна та інших. У своїх наукових працях дослідники висловлюють думку про те, що мультимедійні технології дають змогу перетворити їх на потужний засіб

освіти, в якому змодельовані всі істотні аспекти процесу навчання – від методичного до презентаційного. Актуальних питань створення сучасного ефективного іншомовного контенту, використанню мультимедійних засобів навчального призначення торкаються дослідження В. В. Зінюка, Р. Кларка, А. П. Кудіна, Т. М. Кудіної, Р. Майєр, Г. Л. Стіна; застосуванню технологій мультимедіа у навчанні іноземних мов, запровадженню моделей ефективного використання мультимедіа у професійній підготовці присвячені роботи О. І. Бондаренко, А. П. Гілак'яні, І. М. Довгого, А. І. Ідрес, М. В. Козуб, О. Є. Мархевої, Н. В. Морзе, М. В. Прилепської, Н. Ю. Хлизової, О. В. Шаповал, О. Б. Ярової та інших. Як зазначають вчені Н. В. Морзе і О. Г. Глазунова [1], використання мультимедійних засобів у навчальному процесі поступово вносить зміни до невід'ємних елементів традиційної системи освіти, замінюючи дошку і крейду на електронну дошку і комп'ютерні навчальні системи, книжкову бібліотеку на електронну, звичайну аудиторію на мультимедійну.

Дослідники звертають увагу на те, що у багатому спектрі існуючих нині різноманітних форм і методів викладання іноземних мов поряд із традиційними методами, едукативний процес все більшою мірою переходить від залучення мультимедіа як допоміжного компонента власне до інструмента викладання [2; 3]. Актуальним є створення оптимального інформаційно-освітнього середовища для навчання іноземних мов, а також педагогічного обґрунтування кореляції мультимедійних технологій і методів традиційного навчання [4]. Нині у науково-педагогічній літературі все частіше можна зустріти думку про певні недоліки використання засобів мультимедіа для створення навчального контенту [5; 6].

Мета статті – аналіз сучасних підходів і можливостей застосування мультимедійних технологій у процесі навчання іноземних мов, підвищення його ефективності та якості. Відтак постає завдання теоретично обґрунтувати принципи ефективного використання засобів мультимедіа для створення іншомовного навчального контенту. Використання ІКТ у сучасному навчанні, що проходить під гаслом «орієнтованість на того, кого навчають», характеризується можливістю самостійного формування і зміни освітнього контенту учасниками навчального процесу.

У цьому зв'язку особливого значення набувають вміння студентів, майбутніх фахівців, орієнтуватися у величезному інформаційному просторі, знаходити необхідну інформацію та використовувати її з метою підвищення своєї кваліфікації та самовдосконалення [2; 3; 7]. Досвід викладання свідчить про те, що сучасний викладач іноземної мови не лише має бути гарно обізнаним за своїм фахом, але прагнути і вміти навчити своїх студентів самостійному пошуку інформації для укладання навчального контенту, її обробці та презентації іноземною мовою в чітко структурованій, логічній послідовності. Зазначені акценти підкреслюють актуальність досліджуваного питання.

Термін «мультимедіа» (від лат. *multum* – багато та англ. *medium* – засіб, спосіб) трактується як інформаційна технологія, яка поєднує в одному програмному продукті різноманітні види інформації: тексти, ілюстрації, аудіо- і відеоінформацію [2; 4; 8]. За прогнозами сьогодення, технології освіти майбутнього будуть ґрунтуватися на досягненнях технологій мультимедіа, і вже зараз освітні ресурси все більше стають доступними й відкритими для користувачів, з'являються вичерпні мультимедіа-репозиторії. Викладачі іноземних мов зрозуміли простоту й ефективність користування такими потужними сучасними освітніми інструментами, як Вікіпедія, блоги, підкасти та ін. і вже повноцінно їх застосовують [3; 5; 9]. Аудіо та відеоматеріали поступово стали однією з дієвих основ модернізації освіти. Наприклад, зараз все частіше до комплекту навчальних матеріалів входять аудіокниги, які можна прослухати на mp3-плеєрі або пристрої iPod. Велика кількість іншомовного контенту, його мобільність, безумовно, сприяє набуттю компетентності в галузі застосування мультимедіа, найповнішої реалізації здібностей особистості та професійно-значущих якостей, оволодінню етапами візуалізації іншомовного навчального контенту.

Щодо потенціалу мультимедійного навчального середовища (*learning environment*), ще у 1998 році розробники когнітивної теорії мультимедіа Р. Майер і Р. Морено звертали увагу на неоднозначність твердження про позитивне використання мультимедіа у стимулюванні навчання, і розумне рішення вбачали у використанні технологій, які ґрунтуються на здобутках когнітивної психології. Згідно цього підходу, у процесі мультимедійного навчання має відбуватися залучення до трьох важливих когнітивних процесів, а саме: відбору, організації й інтеграції навчального контенту [10, с. 236].

Основна відмінність іншомовного мультимедійного навчального контенту в порівнянні з друківаними виданнями полягає у тому, що перший передбачає можливість переструктурування інформації, її компонування відповідно до цілей навчального заняття, а також можливість навігації, тобто вибіркового перегляду. При перегляді відеоматеріалів виникає можливість отримання не лише автентичної лінгвістичної інформації, але також соціокультурних відомостей. До того ж під час перегляду є нагода спостерігати за рухами, поведінкою, мімікою мовців. Отже, інтерактивність мультимедійної мови сприяє розвитку у студентів рецептивної компетенції, інтерактивної компетенції (дебати, дискусії, круглі столи та ін.), продуктивної (усної та писемної) компетенції, медіаторської компетенції (здатність виконувати функцію посередника під час ділових ігор, ток-шоу та ін.), інформаційно-генеруючої компетенції під час навігації. Внаслідок дослідження мультимедійної мови виникла наступна класифікація моделей сприйняття мультимедійних продуктів: телебачення, відеофільми, кінофільми, кожен з яких являє лінійний спосіб передачі інформації і відповідно, розрахований на лінійність сприйняття [3, с. 98].

Щодо мультимедійних продуктів, вони усі уможливають вибіркоче сприйняття інформації, котра формально є логічно організованою і структурованою, адже навігація передбачає укладання ієрархічних меню або послідовне переміщення при індивідуальному виборі шляху пошуку інформації. Вивчення електронних довідників, енциклопедій як різновид читання зорієнтоване на індивідуальний вибір інформації; така форма використання контенту, як трьохмірні віртуальні подорожі повністю залежать від дій користувача. Отже, наведена класифікація свідчить, що мова мультимедіа характеризується надзвичайною варіативністю у поданні інформації, у зв'язку з чим її використання в якості інструмента викладання іноземної мови вимагає нових способів пошуку і обробки інформації, а також нових прийомів систематизації іншомовного навчального контенту.

Загалом, існує розмаїття підходів і принципів, які необхідно брати до уваги під час інтерактивного педагогічного проектування. Як зазначає Г. Л. Стін, оптимальне урахування різних способів пізнання (learning styles) уможливується застосуванням ІКТ (e-learning) з метою підвищення його ефективності. Тож для ефективного використання мультимедіа у навчальному процесі вчені пропонують брати до уваги 3 складових компонента, розподілених у приблизно рівних пропорціях: 1. Контент (увесь навчальний матеріал, до якого належать поміж іншими засобами також мультимедіа); 2. Навчальну діяльність, у т.ч. вправи, ігри, будь-які заходи, що зацікавлюють і мотивують студента, залучають до опанування навчального контенту; 3. Зворотний зв'язок між викладачем і студентом, що передбачає інформування студента про його досягнення й помилки, надання конкретних рекомендацій щодо вдосконалення навчання [8, с. 529].

Низка досліджень констатує, що саме виникнення різноманітних теорій та підходів (біхевіоризму, когнітивізму, конструктивізму та ін.) й призвело до запровадження певних методик розробки іншомовного навчального контенту. Так, найбільш успішно на сьогодні використовується підхід, який отримав назву «послідовне наближення» (Successive Approximation). Мається на увазі послідовний метод, який передбачає циклічне застосування трьохступеневого алгоритму за схемою «модель – прообраз – повтор засвоєного» у формі динамічного контрольованого тренінгу з метою швидкого й ефективного опанування контентом із залученням мультимедіа [8, с. 531].

У рамках іншого підходу швидкість отриманого результату не має вирішального значення. Американські дослідники Р. Кларк і Р. Майєр пропонують більш традиційну методологію, в межах якої пояснюють, як найкращим чином інтегрувати до навчального процесу 8 основних принципів сучасного застосування засобів мультимедіа: 1) використання різноманітних мультимедійних технологій; 2) неперервність (створення асоціативних зв'язків між засвоєною і новою інформацією); 3) модальність (активізація сприйняття застосуванням аудіо оповіді для пояснення

візуальної презентації); 4) використання повторів; 5) логічна зв'язність складових частин; 6) персоналізація; 7) сегментація навчального контенту на невеликі складові; 8) наявність попереднього етапу підготовки [10].

А. П. Гілак'яні досліджує використання мультимедійних засобів у навчанні іноземної мови у зв'язку з домінантним способом пізнання (learning style), що визначається як характерна для студента когнітивна, афективна й фізіологічна поведінка, котра слугує відносно стабільним показником сприйняття, взаємодії, реагування на навчальне середовище. За спостереженнями вченого, студенти демонструють кращу успішність при навчанні у такому середовищі, яке відображає їх домінантні когнітивні характеристики і модальність навчання. Це дозволяє констатувати, що особливістю сучасних студентів є надання переваги певній модальності навчання (learning modality), а саме візуальній, аудитивній або кінетичній (читання/графіка), при чому для деяких студентів характерним є використання комбінації з двох зазначених різновидів. Відтак відбір застосованих на занятті з іноземної мови мультимедіа має обумовлюватися домінантними типами модальності навчання і способів пізнання [11, с. 1209].

Вивчення можливостей мультимедійних засобів у медіаосвіті студентів засвідчує, що у якості засобу навчання іноземним мовам, мультимедіа виконують дидактичну функцію, вони спрямовані на підвищення ефективності навчального процесу. До того ж ці засоби сприяють формуванню медіакомпетентності студентів, тобто вмінню критично оцінювати отриману інформацію і самостійно створювати іншомовний навчальний контент.

Використання мультимедіа у навчанні іноземних мов для спеціальних цілей сприяє виробленню нових прийомів систематизації іншомовного навчального контенту, його використанню з метою підвищення своєї кваліфікації та самовдосконалення, набуттю компетентності в галузі застосування мультимедіа. В перспективі на основі проаналізованих педагогічних принципів використання засобів мультимедіа вважаємо доцільним визначення долі мультимедіа контенту у структурі навчального матеріалу, а також експериментальне підтвердження критеріїв оцінювання результатів іншомовної підготовки в умовах застосування певних мультимедійних засобів.

Список використаної літератури

- 1. Морзе Н. В.** Моделі ефективного використання інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання у вищому навчальному закладі [Електронний ресурс] / Н. В. Морзе, О. Г. Глазунова // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2008. – №2 (6). – Режим доступу : <http://www.ime.edu-ua.net/em6/emg.html>.
- 2. Хлызова Н. Ю.** Мультимедиа и их возможности в организации процесса обучения студентов английскому языку / Н. Ю. Хлызова // Педагогическая теория, эксперимент, практика. – Иркутск : ИИПКРО,

2008. – С. 275 – 286. **3. Прилепская М. В.** Язык мультимедиа в преподавании иностранного языка: новые подходы и проблемы / М. В. Прилепская // Французский язык: теория и практика. – М. : Спутник+, 2011. – С. 96 – 102. **4. Шестопап О. В.** Формування професійних знань майбутніх учителів іноземної мови засобами мультимедіа: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика проф. освіти» / О. В. Шестопап. – 2011. – 19 с. **5. Han L.** The Advantages and the Problems of Multimedia-aided English Reading Instruction / Liming Han // Journal of Language Teaching and Research. – Vol. 1. – № 3. – 2010. – P. 320 – 323. **6. Xu J.** On The Problems and Strategies of Multimedia Technology in English Teaching / Jun Xu // Journal of Language Teaching and Research. – Vol. 1. – № 3. – 2010. – P. 215 – 218. **7. Everett F.** Using multimedia to teach students essential skills / F. Everett, W. Wright // Nursing Times. – № 108: 30/31. – 2012. – P. 18 – 19. **8. Steen H. L.** Effective eLearning Design / H. L. Steen // MERLOT Journal of Online Learning and Teaching. – Vol. 4. – № 4. – 2008. – P. 526 – 532. **9. Idrees A. I.** Information & Communication Technologies in ELT / AbdulMahmoud Idrees Ibrahim // Journal of Language Teaching and Research. – Vol. 1. – № 3. – 2010. – P. 211 – 214. **10. Clark R. C.** E-learning and the science of instruction. Proven guidelines for consumers and designers of multimedia learning / R. C. Clark, R. E. Meyer. – San Fransisco : Pfeiffer, 2008. – 496 p. **11. Gilakjani A. P.** A Study on the Impact of Using Multimedia to Improve the Quality of English Language Teaching / A. P. Gilakjani // Journal of Language Teaching and Research. – № 6. – 2012. – P. 1208 – 1215.

Ушаков А. С. Сучасні підходи до використання мультимедіа у створенні іншомовного навчального контенту

У статті розглянуто роль мультимедійних засобів навчання в іншомовній професійній підготовці, принципи та перспективи сучасних підходів використання мультимедійного навчального контенту. Подано характеристики іншомовного мультимедійного навчального контенту та визначено його роль у формуванні рецептивної, інтерактивної, продуктивної, медіаторської, інформаційно-генеруючої компетенцій.

Ключові слова: інформаційно-комунікативні технології, мультимедіа, іншомовний навчальний контент, навчання.

Ушаков А. С. Современные подходы к использованию мультимедиа в создании иноязычного учебного контента

В статье рассмотрена роль мультимедийных средств обучения в иноязычной профессиональной подготовке, принципы и перспективы современных подходов использования мультимедийного учебного контента. Представлены характеристики иноязычного учебного контента и определена его роль в формировании рецептивной, интерактивной, продуктивной, медиаторской, информационно-генерирующей компетенций.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, мультимедиа, иноязычный учебный контент, обучение.

Ushakov A. S. Modern Approaches to the Use of Multimedia in Creating a Foreign Language Learning Content

The article considers the role of using multimedia means of teaching in the foreign languages professional training, principles and perspectives of modern approaches to the use of multimedia learning content. The characteristics of foreign multimedia learning content are given and its role in formation of perceptive, interactive, productive, mediator, information and generating competences is defined. The main feature of multimedia learning content in restructuring information, its transformation according to the class needs is focused. Multimedia learning content is considered to be the means of interactive pedagogical engineering, providing creativity through the comprehensive authoring tools. The conditions of efficient use of multimedia are based on three components: content, studying activity and feedback. The didactic function of multimedia is stressed. The author suggests the use of multimedia in developing new methods of generalizing foreign learning content and ways of its application.

Key words: information and communication technologies, multimedia, foreign language learning content, teaching.

Стаття надійшла до редакції 24.01.2013 р.

Прийнято до друку 30.05.2013 р.

Рецензент – д. пед. н., проф. Червонецький В. В.

УДК 378 (477+4)

О. І. Шовкопляс

ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВИ У ВУЗІ

Сучасна парадигма вищої освіти передбачає безперервний розвиток професійних навичок протягом усього життя. Прогрес інформаційних технологій, глобалізація, інноваційний розвиток виробництва вимагає від випускників і молодих фахівців не теоретичних, а практичних знань. У навчанні англійської мови у вузі на сучасному етапі все більше використовуються практичні комунікативні технології та методи, одним з яких є так званий метод кейсів, або метод конкретно-ситуативного вивчення мови. У статті аналізуються вимоги, що висуваються до проблемних ситуацій, форми робіт над вирішенням змодельованої англійською мовою професійної проблеми або ситуації, розглядаються переваги та недоліки застосування кейс-методу.